

*Т.М. Болгар, канд. екон. наук, доц., Кременчуцький інститут
Дніпропетровського університету економіки і права*

БАНКІВСЬКА СИСТЕМА УКРАЇНИ В УМОВАХ КРИЗИ

Забезпечення нормального функціонування банківської системи визначається двома групами причин:

- потребою здійснення суспільного нагляду і регулювання банківської діяльності, узгодженням комерційних інтересів окремих банків із загальносуспільними інтересами, тобто забезпеченням сталості коштів і стабільності роботи всіх банків;
- забезпеченням збалансованості попиту і пропозиції на грошовому ринку і в кожному з його секторів. Банкам при цьому слід керуватися не тільки своїми комерційними інтересами, а й вимогами системи в цілому.

За час свого існування банківська система пройшла два етапи:

I етап (1991-1993 рр.) – етап активного становлення та розвитку банківської системи.

II етап (1993-1998 рр.) – етап стагнації та зростання банківської кризи.

Якщо сьогодні розглянути кризи за період незалежності держави, які суттєво впливали на банківську систему України, то можна спостерігати таку картину:

- 1998 рік – дефолт у Росії;
- 2001 рік – банкрутство системного банку “Україна”;
- 2004 рік – “Помаранчева революція”;
- 2007 рік – криза ліквідності української банківської системи та криза споживчого кредитування.

Негативні наслідки I етапу полягали в тому, що реформування банківської системи випереджало реформування економіки і, як наслідок, – тіньові обороти капіталу, відтік капіталу за кордон; призупинення створення законодавчої бази щодо банківської системи; Національний банк України не створив системи захисту страхування депозитів і кредитів.

Негативні наслідки II етапу – етапу стагнації і кризи, на наш погляд, полягають у гальмуванні зростання банківського капіталу, погіршенні фінансового стану банків та зниженні рівня фінансової безпеки.

Нинішня ситуація в Україні залишається складною. Криза є глибокою та складною, вона охоплює фінансову та економічну сфери. Подолання її, на наш погляд, можливе за умови кардинальних змін в економічній політиці держави. Загалом в умовах існуючої на сьогодні кризи банківська система України зіткнулася з багатьма проблемами,

ключовими з яких є девальвація гривні і довіра громадян до банківської та фінансової систем.

Аналіз стану банківської системи в Україні дає можливість говорити про ряд проблем, вирішення яких сприятиме виходу із кризи комерційних банків і створенню в Україні надійної банківської системи з високим ступенем фінансової безпеки. Водночас слід відмітити, що країна має характерні, специфічні риси, які посилять проблему виходу із нинішньої ситуації, а саме: дефіцитний платіжний баланс; велика залежність від експорту металів і зерна та “імпорту” капіталу, високих технологій, нафти й газу; висока концентрація виробництва і капіталу в країні; низькі можливості розпорошеності ризиків; висока соціальна поляризація, брак практики та інструментів адресної соціальної допомоги; низький рівень міжнародних резервів НБУ; брак резервних фондів у держави; слабкість політичної системи; неспроможність виробити і реалізувати швидкі й ефективні рішення в економічній політиці; порівняно низька частка малих та середніх підприємств у ВВП; високий рівень приватного споживання у ВВП (на початок 2008 р. він становив понад 60 %).

В умовах кризи активізуються об'єктивні процеси консолідації банківської системи. Важливим питанням для НБУ в таких умовах є концентрація зусиль на створенні сприятливих умов для підтримання процесів у частині проведення процедур санації, фінансової реструктуризації та реорганізації, нормативно-законодавчого регламентування діяльності тимчасових адміністраторів, запровадження механізмів антикризового управління.

Болгар, Т.М. Банківська система України в умовах кризи [Текст] / Т.М. Болгар // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. тез доповідей XII Всеукраїнської науково-практичної конференції (12-13 листопада 2009 р., м. Суми): у 2 т. – Суми: УАБС НБУ, 2009. – Т. 1. – С. 79-80.